

УДК 339.477

В. П. Приходько,д. е. н., професор, завідувач кафедри міжнародних економічних відносин,
Ужгородський національний університет

ORCID ID: 0000-0002-1354-5195

В. О. Бобрик,

аспірант, Ужгородський національний університет

ORCID ID: 0000-0002-2315-1376

DOI: 10.32702/2306-6792.2020.24.22

РОЗВИТОК МІЖНАРОДНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА У СТРАТЕГІЧНИХ ПЕРСПЕКТИВАХ СТАЛОГО ПРОСТОРОВОГО РОЗВИТКУ КАРПАТСЬКОГО ЄВРОРЕГІОНУ

V. Prikhodko,

Doctor of Economic Sciences, Professor, Head of the Department
of International Economic Relations, Uzhhorod National University

V. Bobryk,

Postgraduate student, Uzhgorod National University

DEVELOPMENT OF INTERNATIONAL COOPERATION IN STRATEGIC PERSPECTIVES OF SUSTAINABLE SPATIAL DEVELOPMENT OF THE CARPATHIAN EUROREGION

Метою статті є дослідження розвитку міжнародного співробітництва у стратегічних перспективах сталого просторового розвитку Карпатського Євроregionу.

У процесі дослідження використовувались: загальнонаукові методи, зокрема: методи узагальнення — для дослідження особливостей розвитку Карпатського Євроregionу; метод систематизації — для визначення закономірностей сталого просторового розвитку транскордонних територій в умовах глобалізації; системний підхід — для обґрунтування основних пріоритетів та напрямів стратегічних перспектив розвитку Карпатського Євроregionу.

Проаналізовано основні тенденції розвитку Карпатського Євроregionу та визначено проблеми, що стримують його інтеграцію у світовий господарський простір. Доведено, що пріоритетним напрямом розвитку Карпатського Євроregionу є перетворення його на новий європейський мегареґіон, який буде активно просувати себе в Європейському Союзі з новими цілями. Запропонована реалізація конкретних дій і ініціатив співпраці, що передбачає позиціонування Карпатського Євроregionу в розрізі різних правил ЄС, які спрямовують його структурні елементи, як пріоритетний мегареґіон.

Запропоновано напрями реалізації міжнародного економічного та науково-технічного співробітництва в контексті стратегічних перспектив сталого розвитку транскордонних територій Карпатського (Центрально-Східного) регіону, що засновані на таких пріоритетах: підтримка євроатлантичної інтеграції України; гармонійний розвиток людських ресурсів; підвищення доступності, розвиток системи громадського транспорту на території Карпатського Євроregionу і зменшення ізольованості транспортно-географічної ситуації; створення конкурентної економічної структури в рамках Євроregionу; покращення в галузі охорони навколишнього середовища та охорони природи; комплексний розвиток туризму на території Карпатського Євроregionу; розвиток охорони здоров'я, соціального та культурного середовища; подальше зміцнення зовнішніх зв'язків та підготовка до прийняття підтримки Європейського Союзу.

Наукова новизна полягає у визначенні основних проблем сучасного стану транскордонного співробітництва та обґрунтуванні стратегічних перспектив сталого просторового розвитку Карпатського Євроregionу в умовах міжнародних економічних зв'язків.

Отримані результати дослідження направлені на забезпечення удосконалення сталого просторового розвитку Карпатського Євроregionу з урахуванням тенденцій і закономірностей сучасних міжнародних відносин та процесів глобалізації.

The aim of the article is to study the development of international cooperation in the strategic perspectives of sustainable spatial development of the Carpathian Euroregion.

In the process of research the following were used: general scientific methods, in particular: generalization methods — to study the peculiarities of the development of the Carpathian Euroregion; systematization method — to determine the patterns of sustainable spatial development of cross-border areas in the context of globalization; systematic approach — to substantiate the main priorities and directions of strategic prospects for the development of the Carpathian Euroregion.

The main trends in the development of the Carpathian Euroregion are analyzed and the problems hindering its integration into the world economic space are identified. It is proved that the priority direction of development of the Carpathian Euroregion

is its transformation into a new European megaregion, which will actively promote itself in the European Union with new goals. The implementation of specific actions and cooperation initiatives is proposed, which provides for the positioning of the Carpathian Euroregion in terms of various EU rules that direct its structural elements as a priority megaregion.

The directions of realization of the international economic and scientific and technical cooperation in the context of strategic prospects of sustainable development of cross-border territories of the Carpathian (Central-Eastern) region are offered, which are based on the following priorities: support of Euro-Atlantic integration of Ukraine; harmonious development of human resources; increasing accessibility, development of the public transport system in the Carpathian Euroregion and reducing the isolation of the transport and geographical situation; creation of a competitive economic structure within the Euroregion; improvements in the field of environmental protection and nature protection; complex development of tourism on the territory of the Carpathian Euroregion; development of health, social and cultural environment; further strengthening external relations and preparing for the adoption of European Union support.

The scientific novelty lies in identifying the main problems of the current state of cross-border cooperation and substantiating the strategic prospects for sustainable spatial development of the Carpathian Euroregion in terms of international economic relations.

The obtained results of the research are aimed at ensuring the improvement of sustainable spatial development of the Carpathian Euroregion, taking into account the trends and patterns of modern international relations and globalization processes.

Ключові слова: стратегія, програма, транскордонна територія, сталий просторовий розвиток, міжнародне співробітництво.

Key words: strategy, program, cross-border territory, sustainable spatial development, international cooperation.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

В умовах сьогодення, коли зростають виклики сучасного глобалізованого світу та пришвидшуються зміни у різних галузях економіки, в Україні вкотре здійснюється спроба впровадити стратегічний підхід до планування територіального розвитку на рівні регіонів. Важливим завданням при цьому визнається врахування положень концепції сталого розвитку та територіальних особливостей. Тобто динамічний характер сучасних трансформацій все більше актуалізує питання сталого просторового розвитку, які є невід'ємною складовою суспільного буття.

Активізація міжнародних економічних зв'язків між державами та їх господарськими комплексами у глобальному масштабі обумовили підвищення наукової і практичної цікавості до участі транскордонних територій у світових економічних відносинах. Оскільки останнім часом постійно зростає увага до масштабів такої економічної діяльності, основних проблем і перспектив їх вдосконалення, то вельми важливим стає формування ефективної стратегії розвитку транскордонних територій.

З огляду на вищевикладене, стратегічні перспективи сталого просторового (територіального) розвитку з метою консолідації зусиль та ресурсів всіх суб'єктів території навколо нових цінностей і довгострокових пріоритетів та наращення їх конкурентоздатності є вкрай важливими сьогодні для України.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Питаннями дослідження теоретико-методологічних і практичних аспектів сталого та

просторового розвитку, а також стратегічних інструментів займалися такі вітчизняні науковці як: І. Ансофф, В. Горбулін, К. Ендрюс, Я. Жаліло, І. Літвінова, Ю. Лопатинський, О. Мартюшева, І. Міняйленко, Л. Морозова, С. Немерцалова, Ю. Павлюк, М. Плетньов, І. Попова, М. Сорока, М. Хвесик, Л. Шевчук та ін.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Метою статті є дослідження розвитку міжнародного співробітництва у стратегічних перспективах сталого просторового розвитку Карпатського Єврорегіону.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Дослідження процесів формування та розвитку Карпатського Єврорегіону, територія якого при значних можливостях мала б бути доволі розвиненою, вказує про суттєві проблеми з якими не вдається впоратися протягом тривалого періоду. Зокрема, сьогодні територія Карпатського Єврорегіону характеризується низкою негараздів і навіть частково депресивністю.

Вирішенням проблем Карпат займається Карпатська конвенція, в яку входять Україна, Польща, Румунія, Сербія, Словаччина, Угорщина і Чехія. Всі ці країни мають тривалі двосторонні міжнародні економічні зв'язки, прийнята Карпатська декларація, що закладає фундаментальні принципи міжнародного партнерства в сфері охорони і стабільного розвитку гірських регіонів у цілому і Карпатського зокрема. Проте до сьогодні прагнення України сформулювати нову модель інтеграції у світо-

вий господарський простір та намагання забезпечити сприяння транскордонному співробітництву між прикордонними регіонами не дозволяє радикально змінити ситуацію.

З 1993 р. Карпатський Єврорегіон став площиною створення першої на пострадянському просторі міжнародної структури транскордонного співробітництва у складі прикордонних територій Румунії, Словаччини, Угорщини, Польщі та України. Його інституційний потенціал як всеосяжної платформи транскордонної співпраці характеризується вагомими можливостями, передусім науково-технічними та логістичними, що має стати основою для співпраці в напрямі інноваційного розвитку. Цій меті відповідає розгортання в прикордонних регіонах діяльності мережі державних, комунальних та корпоративних регіональних інноваційних центрів, інвестиційних агентств та агентств регіонального розвитку, створення транскордонного освітньо-наукового кластеру [1, с. 99].

Упродовж 2008—2017 рр. у Карпатському Єврорегіоні у рамках Програм транскордонного співробітництва, що фінансується Європейським Союзом, різними Фондами і посольствами було реалізовано низку проєктів на загальну суму 8,415 тис. грн. Було проведено навчання майже всіх представників органів місцевого самоврядування та виконавчої влади з питань проєктного менеджменту, надано велику кількість консультацій представникам сільських, селищних, міських, районних та обласних рад із питань підготовки проєктів місцевого розвитку [2, с. 9].

Економічному та соціальному розвитку Карпатського Єврорегіону сприяє різноманітна допомога Європейського Союзу. На сьогодні можна виділити три етапи розгортання цієї допомоги.

Перший період припадає на період підготовки нинішніх нових членів ЄС до їх членства у співтоваристві, коли була розроблена масштабна програма допомоги PHARE, що зіграла важливу роль у вирішенні багатьох регіональних проблем у цих країнах. Паралельно з цією програмою для підтримки транскордонного співробітництва зі східноєвропейськими країнами почалася реалізація менш значного у фінансовому відношенні проєкту TACIS й інші інструменти сприяння.

Другий етап почався після проголошення в 2004 році Європейським Союзом "Європейської політики сусідства". Була запропонована нова форма співпраці — Програми сусідства. Незабаром після цього було оголошено, що до кінця 2006 року повинні бути підготовлені знач-

но оновлені форми ТКС — "Нові інструменти сусідства".

Із затвердженням у травні 2009 року нової зовнішньополітичної ініціативи ЄС "Східне партнерство" розпочався третій етап розгортання допомоги ЄС на східному напрямі. Разом з підтримкою конкретних регіонів Європейський Союз через свої структурні фундації всіляко сприяє білатеральному транскордонному співробітництву. На окремих ділянках нового східного кордону ЄС ця співпраця досягла високого рівня, при якому координуються програми економічного і соціального розвитку прикордонних територій, синхронізуються кроки щодо вирішення спільних для партнерів проблем, формуються спільні проєкти для отримання фінансової допомоги ЄС.

Для поліпшення координації і підвищення ефективності ТКС прикордонними регіонами п'яти держав (Підкарпатського воєводства Польщі, Кошицького і Пряшівського регіонів Словаччини, регіону Саболч-Сатмар-Берег Угорщини, Закарпатської області України, регіонів Сату-Маре і Байя-Маре Румунії) на кошти програми TACIS Агентством регіонального розвитку і транскордонного співробітництва "Закарпаття" за участю партнерів із сусідніх країн була підготовлена Стратегія розвитку транскордонного співробітництва в Карпатському регіоні "Карпатія 2004—2011" [3]. У цьому проєкті на основі аналізу великого інформаційного масиву, разом з визначенням пріоритетів, пропонувалися стратегічні, середньо-і короткострокові завдання з їх реалізації.

Загалом фінансова підтримка Європейським Союзом транскордонної співпраці на східному напрямі є важливою і продуктивною. Водночас її механізми потребують вдосконалення, програми — узгодженості, простота процедур розгляду і ухвалення рішень з приводу підготовлених проєктів. Стабільний розвиток Карпатського Єврорегіону, передусім, вимагає високого рівня впевненості в людських ресурсах. Необхідні інтенсифікація діяльності самостійних урядів та орієнтованих на рефляцію установ і створення нових організацій. Існує необхідність зміцнення регіонального транскордонного співробітництва та посилення лобістської діяльності. Крім спільного з ЄС моніторингу, повинні бути розроблені механізми управління програмами та проєктами відповідно до вимог ЄС.

Загалом найважливішою метою стратегічного розвитку Карпатського Єврорегіону є підвищення рівня та якості життя його жителів, збереження миру та формування добрих сто-

сунків між людьми в прикордонній зоні. Цього можна досягти шляхом стабільного розвитку економічних основ та збереження культурних багатств і природних ресурсів, сприяння запровадженню та локальної адаптації політики громадських досягнень і спільної сільськогосподарської політики Європейського Союзу. Відповідно важливим завданням для забезпечення розвитку Карпатського Євроregionу є розробка та реалізація стратегічної програми.

Стратегічна програма регіонального і локального розвитку Карпатського Євроregionу підготовлена відповідно до прийнятих в ЄС методик розвитку. Намічені програми містять проектні пропозиції, які підходять для того, щоб підтримуватися Європейським фондом регіонального розвитку, Європейським соціальним фондом та особливо Фондом громадських ініціатив. Тому пропоновані проекти можуть бути успішними при поданні заявки до вищезгаданих фондів ЄС. Спочатку цього можна досягти зі створенням стратегічної програми, що підтримує змішану стратегію.

У межах стратегічних перспектив сталого просторового розвитку важливим є перетворення Карпатського Євроregionу на новий європейський мегареґіон, який буде активно просувати себе в Європейському Союзі з новими цілями та позиціонуванням в розрізі різних правил ЄС. Передумовою для цього є підготовка та реалізація конкретних заходів. Передбачається розвиток міжнародного економічного та науково-технічного співробітництва транскордонних територій Карпатського (Центрально-Східного) регіону за такими пріоритетами [4]:

- життєздатна, дієва і конкурентоспроможна економіка та привабливий інвестиційний простір Карпатського Євроregionу;
- чисте довкілля та екологічно дружній Карпатський Євроregion;
- добре сполучення та ефективний прикордонний режим в Карпатському Євроregionі;
- інновації, високі рівні кваліфікації та освіти в Карпатському Євроregionі;
- природна спадщина, місцева культура та історія;
- розвиток транскордонного співробітництва, спрямованого на розвиток громад, охорону здоров'я, підвищення рівня зайнятості та соціальний розвиток Карпатського Євроregionу.

Беззаперечним є факт, що Стратегія сталого просторового розвитку Карпатського Євроregionу є відкритим документом, яка повинна реагувати на зміни у середовищі, покращува-

тись відповідно до потреб жителів, реагувати на законодавчі зміни тощо. Вона базується на принципі, що процес планування лише виграє від того, що розглядатиметься як довгостроковий і буде постійно адаптовуватись та оновлюватись відповідно до змін і потреб суспільства у повсякденному житті.

Стратегія повинна стати документом, який об'єднає всіх активних діячів у Карпатському Євроregionі та зможе підвищити ефективність та прогнозованість транскордонного співробітництва, забезпечить реалізацію сталого просторового розвитку транскордонних територій шляхом формування ефективних інструментів для створення системного і тривалого міжнародного співробітництва. Вона має бути спрямована на посилення ролі Карпатського Євроregionу в транскордонному співробітництві, вироблення нових підходів та інструментів євроregionальної співпраці для потреб національних, регіональних та місцевих органів влади, приймаючи до уваги прикордонне розташування при розробці регіональної політики з проектування та планування транскордонного співробітництва, яке є одним з ключових напрямів діяльності в регіональному розвитку прикордонних територій.

Стратегія повинна використовуватися також як інструмент впровадження активної транскордонної політики щодо підвищення конкурентоспроможності економіки мегареґіону / екології / людських ресурсів. Вона має активізувати дво- та багатосторонні відносини між країнами, регіонами, установами і, в першу чергу, людьми, що живуть на території Карпатського Євроregionу, сприяти реалізації більш високого рівня добробуту жителів цього мегареґіону.

Відомо, що стратегія є важливим кроком для створення ключових умов розвитку, зокрема для відновлення Карпатського Євроregionу як ініціативи співпраці. Поєднання експертів, управлінців, влади і громадськості здатне прийняти низку незворотних та ефективних рішень і діяти згідно завдань, які впливають з цих рішень.

Європейським Союзом визначено низку стратегічних завдань транскордонного співробітництва в Карпатському Євроregionі: сприяння економічному і соціальному розвитку прикордонних територій; спільна робота над вирішенням проблем охорони навколишнього середовища, охорони здоров'я і боротьби з організованою злочинністю; сприяння розвитку ефективних і безпечних кордонів, боротьба з нелегальною міграцією; сприяння людським

контактам; заохочення підприємництва та інвестицій, а також необхідних рівнів кваліфікації та зайнятості населення.

Для повноцінної реалізації стратегічних перспектив сталого просторового розвитку Карпатського Єврорегіону необхідно забезпечити: підтримку євроатлантичної інтеграції України; гармонійний розвиток людських ресурсів; підвищення доступності, розвиток системи громадського транспорту на території Карпатського Єврорегіону і зменшення ізольованості транспортно-географічної ситуації; створення конкурентної економічної структури в рамках єврорегіону; покращення в галузі охорони навколишнього середовища та охорони природи; комплексний розвиток туризму на території Карпатського Єврорегіону; розвиток охорони здоров'я, соціального та культурного середовища; подальше зміцнення зовнішніх зв'язків та підготовка до прийняття підтримки Європейського Союзу.

Для виконання мети і пріоритетів регіонального розвитку Карпатського Єврорегіону завдання повинні бути розділені на окремі програми регіонального розвитку, а потім ці окреслені програми мають бути у деталях розроблені і запроваджені в дію, оскільки європейський регіональний розвиток, по суті, відбувається у формі фінансування програм.

Перша ціль є результатом геостратегічної ситуації Карпатського Єврорегіону, оскільки підтримка євроатлантичної інтеграції України буде найважливішою ціллю єврорегіону в наступні роки. Одна з найважливіших цільових областей уздовж зовнішнього кордону в рамках Європейського регіонального співробітництва розташована у Карпатському Єврорегіоні.

Друга ціль розвитку наполягає на гармонійному зростанню людських ресурсів. Це включає посилення спроможності поселень зберігати населення, покращення якості життя, гармонізацію початкової і середньої освіти з вимогами ринку праці та потребами економіки, "гармонізацію" вищої освіти та науково-дослідної роботи Карпатського Єврорегіону з економікою регіону.

Третя ціль зосереджується на розвитку системи громадського транспорту на території Карпатського Єврорегіону ТКС і зменшенні ізольованості транспортно-географічної ситуації. Для досягнення цього неодмінно слід модернізувати існуючі прикордонні станції та відкрити нові, розвивати основні транспортні дороги, будувати автостради та швидкісні дороги, розбудовувати залізничну мережу регіо-

ну, створювати регіональні аеропорти, активувати регіональний вплив повітряного транспорту та модернізувати відсталі другорядні дорожні мережі по всьому макрорегіону.

Четвертою ціллю розвитку є створення конкурентної економічної структури в макрорегіоні. Для досягнення цього необхідно просувати і стимулювати структурну перебудову економіки, ефективніше використовувати природні ресурси, поширювати технологічно-технічні інновації і розвивати відповідні інфраструктури, удосконалювати та посилювати роботу підприємств, покращити умови їх роботи, розширювати харчову промисловість з особливою увагою до землекористування, поліпшити маркетингову діяльність, розвивати фінансові і ділові послуги, заохочувати інвестиції і зміцнювати торговельно-економічні відносини у рамках Карпатського макрорегіону ТКС.

П'ята ціль розвитку підсумовує найбільш актуальні завдання з охорони навколишнього середовища та охорони природи. В рамках цього особливий наголос повинен робитися на комунальний розвиток (каналізаційні системи, переробка відходів) і на підтримку сільськогосподарських програм з турботою про довкілля.

Шоста ціль полягає у комплексному розвитку туризму на території Карпатського Єврорегіону, оскільки туризм — це індустрія майбутнього і миру, що відіграє зростаючу роль у розвитку економіки та підвищенні добробуту населення.

Сьома ціль залучає проекти з розвитку охорони здоров'я, соціальної та культурної сфер. Це означає поліпшення стану здоров'я жителів, модернізацію системи охорони здоров'я, розвиток регіональної основної системи соціальних послуг, повторне переплетення суспільної мережі, розроблення житлової політики, пристосованої до змінених умов, і забезпечення умов для розвитку культурного життя, перебудову мережі закладів загальної освіти, збереження традицій і культурної спадщини, охорону навколишнього середовища поселень та підтримку неурядових організацій.

Восьма ціль зосереджується на зміцненні зовнішніх європейських зв'язків. Єврорегіону потрібно зміцнювати зв'язки з Європейським Союзом, Радою Європи і Асоціацією європейських прикордонних регіонів (АЄПР), щоб розбудувати двосторонні відносини з іншими єврорегіонами (єврорегіоном Маас-Рейн, Альпійсько-Адріатичною робочою спільнотою) і підготуватися до різноманітних фондів Європейського Союзу, що стануть відкритими після вступу.

З огляду на окреслені пріоритети та цілі, визначені завдання можна зробити наступні виновки [5; 6].

Стратегічним ресурсом цільової трансформації відносин в єврорегіональному співробітництві регіонів є запровадження інноваційних форм взаємодії державної виконавчої влади, органів місцевого самоврядування та громадянського суспільства, імплементація технологій державно-приватного партнерства в єврорегіональному співробітництві регіонів; ущільнення зв'язків системи єврорегіональної співпраці. Локалізація зусиль на цих домінантах активізує процеси покращення якості життя населення, підвищення конкурентоспроможності регіонів, подолання регіональних диспропорцій розвитку та полегшить реалізацію євроінтеграційних прагнень держави.

Існує нагальна необхідність впровадження економічно орієнтованої моделі функціонування Єврорегіонів України, що знайде своє відображення в оптимізації керівних впливів, здійснюваних системою державного управління економічним розвитком регіонів у контексті забезпечення цілеспрямованої загальноекономічної динаміки у позитивному напрямі; вихід на нову якість співробітництва в єврорегіонах, орієнтовану на реалізацію економічних проєктів та створення умов залучення приватних коштів до реалізації єврорегіонального співробітництва.

Перехід на новий рівень управління транскордонними процесами, адаптація його до стандартів Асоціації з ЄС, ЗВТ та в перспективі з членством України в Євросоюзі вимагає від Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України, Міністерства фінансів України, Міністерства економічного розвитку та торгівлі України, Міністерства регіонального розвитку, будівництва та ЖКХ України, Міністерства освіти та науки України, обласних адміністрацій та обласних рад: забезпечити галузеву професійну підготовку працівників органів державної влади та місцевого самоврядування, задіяних у процесах транскордонного співробітництва; розробити дієвий механізм і чіткий порядок дій щодо державної підтримки фінансування транскордонних проєктів; спростити механізм конкурсного відбору транскордонних проєктів та оптимізувати терміни їх розгляду; удосконалити систему отримання запозичень і міжнародної допомоги для фінансування транскордонних проєктів органами місцевого самоврядування; налагодження ефективної співпраці між Державним фондом регіонального розвитку та структурними фондами ЄС щодо спільного фінансування проєктів регіонального роз-

витку в Україні (у т. ч. за рахунок грантів ЄС); налагодження дієвої інформаційно-комунікаційної підтримки процесів міжрегіонального співробітництва на рівні регіонів України та ЄС; вдосконалення національної системи моніторингу та оцінки реалізованих міжнародних проєктів, шляхом забезпечення регулярного, всебічного та доступного для громадськості висвітлення результатів реалізації цих проєктів; зробити правку змін до нормативних актів щодо їх узгодження з міжнародними; впровадити інституційне забезпечення транскордонного співробітництва.

Формування нової політики транскордонного та єврорегіонального співробітництва передбачає реалізацію Кабінетом Міністрів України, Міністерством економічного розвитку та торгівлі України, Міністерства регіонального розвитку, будівництва та ЖКГ України низки заходів щодо синхронної модернізації інструментів управління регіональним розвитком в Україні.

Запропонована стратегія Карпатського Єврорегіону є фундаментальним, ключовим середньостроковим стратегічним документом, який визначає можливі засоби виконання бачення розвитку Карпатського Єврорегіону, ставить за мету підвищити соціальні, економічні, культурні показники та забезпечення сталого розвитку мегарегіону [4]. Вона передбачає: створення умов для впровадження позитивного досвіду розвитку інтеграційних процесів; формування міжрегіонального конкурентного середовища; створення однорідного соціально-економічного простору на основі поглиблення міжнародної кооперації праці; забезпечення ефективного використання природних ресурсів; узгодження політики регулювання потоків робочої сили; реалізації єдиної транспортної політики; формування спільної фінансової та банківської інфраструктури тощо.

Отже, для ефективної реалізації стратегічних перспектив сталого просторового розвитку Карпатського Єврорегіону необхідно: максимальне залучення до реалізації всіх стейкхолдерів транскордонного співробітництва через поширення практики публічно-приватного партнерства і узгодження основних кроків її імплементації; забезпечити всебічну підтримку на національному і міжнародному рівні та спільне фінансування пріоритетних програм і проєктів Карпатського Єврорегіону підприємництвом, громадськістю, владою різних рівнів і міжнародними донорами; вдосконалити й постійно покращувати координацію політики ста-

лого просторового розвитку, поширювати практику популяризації формування спільного транскордонного простору за допомогою ЗМІ та послідовної PR-політики; забезпечити розбудову спільних інфраструктурних об'єктів, інституційної мережі співпраці.

ВИСНОВКИ З ПРОВЕДЕНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

Результати проведеного нами дослідження стану та тенденцій розвитку Карпатського Євроregionу в умовах процесів глобалізації світового господарства показали, що сьогодні пріоритетним напрямом є перетворення його на новий європейський мегареґіон, який буде активно просувати себе в Європейському Союзі з новими цілями. Запропонована реалізація конкретних дій і ініціатив співпраці, що передбачає позиціонування Карпатського Євроregionу в розрізі різних правил ЄС, які спрямовують його структурні елементи, як пріоритетний мегареґіон.

Розроблено напрями реалізації міжнародного економічного та науково-технічного співробітництва в контексті стратегічних перспектив сталого розвитку транскордонних територій Карпатського (Центрально-Східного) регіону, що засновані на таких пріоритетах: підтримка євроатлантичної інтеграції України; гармонійний розвиток людських ресурсів; підвищення доступності, розвиток системи громадського транспорту на території Карпатського Євроregionу і зменшення ізольованості транспортно-географічної ситуації; створення конкурентної економічної структури в рамках євроregionу; покращення в галузі охорони навколишнього середовища та охорони природи; комплексний розвиток туризму на території Карпатського Євроregionу; розвиток охорони здоров'я, соціального та культурного середовища; подальше зміцнення зовнішніх зв'язків та підготовка до прийняття підтримки Європейського Союзу.

Література:

1. Бобрик В.О. Глокалізаційні трансформації у процесах сталого розвитку Карпатського Євроregionу. Економіка та держава. 2020. № 8. С. 95—100.
2. "Євроregion Карпати — Україна". 10 років спільно для розвитку Карпат. Звіт про діяльність за 2008—2017 роки. 2018. 49 с.
3. Стратегія транскордонного співробітництва "Карпати 2004—2011".: Проєкт Tacis. Ужгород, 2004.

4. Benc V., Dumitru A., Geszteredi A., Kezy B., Kiss G., Kulyk T., Luksha O., Komadi M., Laszlo B.M., Nad'ova M., Nosa-Pylypenko N., Olah C., Pylypenko V., Stankevych-Volosyanchuk O. The Carpathian Euroregion Strategy 2020 & Beyond. Carpathian Euroregion, 2015.

5. Приходько В. П. Міжнародна співпраця регіонів в контексті зближення України та ЄС: зовнішньоекономічні, інвестиційні та управлінські аспекти. Аналітична записка. Національний інститут стратегічних досліджень. URL: <http://old2.niss.gov.ua/articles/1554>

6. Бобрик В.О., Голонич Я. Зовнішньоекономічні аспекти міжнародної співпраці регіонів в контексті зближення України та Європейського співтовариства. Україна в системі європейської інтеграції [Текст]: Монографія. Навчальний посібник / М. Палінчак, В. Приходько, В. Химинець та ін. Ужгород: ТОВ "РІК-У", 2016. С. 157—176.

Referenses:

1. Bobryk, V.O. (2020), "Glocalization transformations in the processes of sustainable development of the Carpathian Euroregion", *Ekonomika ta derzhava*, vol. 8, pp. 95—100.
 2. Carpathian Euroregion — Ukraine (2018), 10 rokiv spil'no dlia rozvytku Karpat [10 years together for the development of the Carpathians], Uzhhorod, Ukraine.
 3. Tacis (2004), *Stratehiia transkordonnoho spivrobitnytstva "Karpaty 2004—2011"* [Strategy of cross-border cooperation "Carpathians 2004—2011"], Proekt Tacis, Uzhhorod, Ukraine.
 4. Benc, V. Dumitru, A. Geszteredi, A. Kezy, B. Kiss, G. Kulyk, T. Luksha, O. Komadi, M. Laszlo, B. M. Nad'ova, M. Nosa-Pylypenko, N. Olah, C. Pylypenko, V. and Stankevych-Volosyanchuk, O. (2015), *The Carpathian Euroregion Strategy 2020 & Beyond*, Carpathian Euroregion, Uzhhorod, Ukraine.
 5. Prykhodko, V. P. (2020), "International cooperation of regions in the context of rapprochement of Ukraine and the EU: foreign economic, investment and management aspects", *Natsionalnyi instytut stratehichnykh doslidzhen*, available at: <http://old2.niss.gov.ua/articles/1554> (Accessed 30 November 2020).
 6. Bobryk, V.O. and Holonych, Ya. (2016), "Foreign economic aspects of international cooperation of regions in the context of rapprochement of Ukraine and the European Community", *Ukraina v systemi ievropejs'koi intehratsii* [Ukraine in the system of European integration], TOV "RIK-U", Uzhhorod, Ukraine.
- Стаття надійшла до редакції 17.12.2020 р.*